

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

תוכן עניינים

- א. שמן זית כבוש שלוק שרוי ושל שמרים ושל ריח רע לא יביא ואם הביא פסול ... הקדישו מהו שילקה עליו משום בעל מום ... תיקו1
- ב. שלשה זיתים הן ובהן שלשה שלשה שמנים הזית הראשון מגררו בראש הזית וכותש ונותן לתוך הסל ... זה ראשון [חזר] וטוען בקורה ... זה שני חזר וטחן וטען זה שלישי2
- ג. הראשון למנורה ... הראשון למנורה ... הראשון למנורה3
- ד. הראשון שבראשון אין למעלה הימנו השני שבראשון ... השלישי שבשלישי אין למטה הימנו3
- ה. זך כתית למאור ואין זך כתית למנחות4
- ו. זה נר מערבי שנותנין בה שמן כנגד חברותיה וממנה היה מדליק ובה היה מסיים 4
- ז. מאין היו מביאין את היין קדוחים ועטולין אלפא ליין ... אין מביאין לא מבית הזבלים ... ואם הביא כשר אין מביאין הליסטיון ואם הביא כשר ... ישן ... מכשירין אין מביאין לא מתוק ולא מעושן ולא מבושל ואם הביא פסול ואין מביאין מן הדליות 8
- ח. אלא מן הרגליות ומן הכרמים העבודין ולא כונסין אותו בחצבין גדולים אלא בחביות קטנות ואינו ממלא את החבית עד פיה כדי שיהא ריחו נודף אינו מביא מפיה מפני10

דף פו.

א. שמן זית כבוש שלוק שרוי ושל שמרים ושל ריח רע לא יביא ואם הביא פסול ... הקדישו מהו שילקה עליו משום בעל מום ... תיקו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

כבר התבאר לעיל דף פה: שאלו הן השמנים הפסולין: שמן¹ של גרגרים שנשרו במים או של זיתים כבושין או שלוקים או שמן של שמרים או שמן שריחו רע כל אלו פסולין, ואסור להקדישן, ואם הקדישן לוקה מחמת הספק, מכת מרדות.

ב. שלשה זיתים הן ובהן שלשה שלשה שמנים הזית הראשון מגרגרו בראש הזית וכותש ונותן לתוך הסל ... זה ראשון [חזר] וטוען בקורה ... זה שני חזר וטחן וטען זה שלישי

שלוש סוגים ובהם תשעה מינין בשמן² מפני שינוי מעשיו³, כיצד:

שלושה מסוג אחד: א. זית שנרגרו בראש כלומר שליקט גרגרים אותם שנתבשלו היטיב בראש הזית, או שעשה סימן בהמתבשלים ראשונה עד שיהיו מבושלים היטיב, ואח"כ תולשן מהאילן אותם שעשה סימן בהם והשאר מניחם על האיל הזית, ובררו אחת אחת⁴ וכתשו ונתנו לסל, השמן שיצא ממנו הוא הראשון⁵ והוא המעולה למנורה ולמנחות.

¹ רמב"ם הלכות איסורי מזבח פרק ו הלכה ג, יד

² רמב"ם שם פרק ז הלכה ח

³ פירש"י ז"ל ג' פעמים בשנה מלקטים את הזיתים לפי שאין מתבשלים בבת אחת והקשו התוספות לפירש"י ולפירוש רבינו ז"ל אתי שפיר דאין השינוי בא בשמן אלא מפני שינוי המעשים אבל הלקיטה כולה בבת אחת. לח"מ.

⁴ קשה דהא בגמרא אמרינן מגרגרו או מגלגלו תנן ופשטינן דמגלגלו תנן וא"כ אמאי כתב רבינו ז"ל מגרגרו והרב מהר"ר אליה מזרחי ז"ל בפרשת תצוה הקשה קושיא זאת על רש"י ז"ל שכתב שם מגרגרו מיהו ז"ל לרש"י ז"ל דהוא פירש בגמרא דמגרגרו ומגלגלו הענין הוא אחד ולכך לא דק וכתב לשון המשנה אבל לרבינו ז"ל קשה דנראה שמפרש כפי' הערוך שכתבו התוס' ז"ל שמגרגרו ר"ל לוקט אחד אחד אותם המבושלות או מגלגלו תנן שעשה סימן שלא יתערבו עם האחרים ואין הענין אחד שכן כתב הוא שמגרגרו בראש הזית וביררו אחד אחד וא"כ היה לו לכתוב מגלגלו כמו שפשמו בגמרא ואולי דהיה לו הגירסא בברייתא דפשמו מינה מגרגרו. לח"מ שם. לדינא אין נפק"מ בין אי תולש המבושלים ובין אם עושה סימן בין המבושלים ובוה מתורין קושיית הלח"מ והבן. הר המוריה שם. ועיין מעשה רקח שם שפירש בדרך אחר אך לדינא גם לדבריו אין נ"מ שכל שמתכוין לברור המבושלים דוקא אחת אחת הרי הוא מין הראשון.

⁵ ולא הוי כמו סוג שמן הב' שתולש הכל ביחד ושוב בורר מהן הטובים והמבושלים כמש"כ לקמן זתים שמסקן כולן בערבוביא. הר המוריה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ב. חזר אחר כך וטענו בקורה השמן שיצא ממנו הוא השני, ג. ואם חזר אחר שטענו וטחנו וטענו שנייה השמן שיצא ממנו הוא השלישי.

שלושה מהסוג שני: ד. זיתים שמסקן כולן בערבובייה והעלן לגג וחזר ובירר גרגר גרגר וכתשן ונתנן לסל השמן שיצא ממנו הוא הרביעי, והוא כשר למנורה, ה. ואם טענו בקורה אח"כ השמן שיצא הוא החמישי, ו. וחזר וטחן וטען פעם שנייה השמן שיצא הוא הששי.

שלושה הסוג השלישי: ז. זיתים שמסקן וטענן בתוך הבית עד שילקו והעלן ונגבן ואח"כ כתש ונתן לסל השמן שיצא הוא השביעי, והוא כשר למנורה, ח. חזר וטען בקורה השמן שיצא הוא השמיני, ט. חזר וטחן וטען פעם ב' השמן שיצא הוא התשיעי.

ג. הראשון למנורה ... הראשון למנורה ... הראשון למנורה

אין כשר למנורה⁶ אלא ראשון ורביעי ושביעי בלבד שנא' (שמות כז פסוק ב) שָׁמֶן זֵית זָךְ פְּתִית לְמָאֹר אֵין כֶּשֶׁר לְמִנְרָה אֵלֵא הַיּוֹצֵא מִן הַכְּתוּשׁ בַּלְבָד.

ד. הראשון שבראשון אין למעלה הימנו השני שבראשון ... השלישי שבשלישי אין למטה הימנו

אף על פי שכולן כשירין למנחות⁷, הראשון אין למעלה ממנו, ואחריו השני והרביעי ושניהן שוין⁸, ואחריהם השלישי והחמישי והשביעי ושלשתן שוין, ואחריהם הששי והשמיני ושניהם שוין, והתשיעי אין למטה ממנו.

⁶ שם הלכה י

⁷ שם הלכה ט

⁸ ועיי"ש תוס' ע"ב בד"ה שוין למנחות וכו' וז"ל אבל למנורה אינן שוין דאין זך אלא נקי והראשון לעולם נקי ופ"י הקונטרס עיקר דאי בדפרישית מרישא שמעינן הראשון למנורה והשאר למנחות עכ"ל וביאור דבריהם נ"ל כי הם פ"י דהראשון נקי ושאריו אין נקי וא"כ הראשון מובחר מהשני למנחות נמי דבעינן מהמובחר כמש"כ בהלכה א' והלכה י"א וא"כ למאי קאמר דהשני והרביעי שניהן שוין הא מצוה מהמובחר להביא הרביעי יותר מהשני דהרביעי הוא נקי משא"כ השני ועל כרחך ה"ק דלענין מנחות שניהם כשרים לדינא אבל באמת אין שוים לגמרי ולפ"ז יקשה הא מרישא שמעינן דכשרים למנחות מדקאמר הראשון למנורה והשאר למנחות אלמא דכשרים למנחות ולהשוותם לגמרי לענין לכתחלה שמאיזה שירצה יביא זה אינו דהא ראשון

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הַלְכָתָא לְמִשְׁיחָא בְדַף הַיּוֹמִי

מסכת מנחות

ה. זך כתית למאור ואין זך כתית למנחות

למנחות⁹ כולן כשיריז. ומאחר שכולן כשריז למנחות למה נמנו, כדי לידע יפה שאין למעלה ממנו והשוה והפחות, שהרוצה לזכות עצמו יכוף יצרו הרע וירחיב ידו ויביא קרבנו מן היפה המשובח ביותר שבאותו המין שיביא ממנו¹⁰.

הרי נאמר בתורה (בראשית ד פסוק ד) וְהָבֵל הָבִיא גַם הוּא מִבְּכֹרוֹת עֲאֵנֹו וּמִחֶלְבֵהֶן וַיִּשַׁע ה' אֶל הָבֵל וְאֶל מִנְחָתוֹ, והוא הדין בכל דבר שהוא לשם האל הטוב שיהיה מן הנאה והטוב.

אם בנה בית תפלה יהיה נאה מבית ישיבתו, האכיל רעב יאכיל מן הטוב והמתוק שבשולחנו, כסה ערום יכסה מן היפה שבכסותו, הקדיש דבר יקדיש מן היפה שבנכסיו וכן הוא אומר (ויקרא ג פסוק טז) כָּל חֶלֶב לֵה' וְגו'.

דף פו:

ו. זה נר מערבי שנותנין בה שמן כנגד חברותיה וממנה היה מדליק ובה היה מסיים

כבר התבאר במסכת יומא דף לג. שצריך להפסיק בהטבת הנרות כל בוקר בין הטבת חמש הנרות להטבת שתי הנרות והתבאר שם בדף יד. ובדף לד.

שבשני מובחר יותר מהשני שבראשון אולם רש"י פ"י במתניתין שם ע"א וז"ל (בד"ה השני שבזית וכו') ואף על גב דשני שבראשון וראשון שבשני שוין למנחות אפ"ה לא אתי השני שבראשון למנורה דהא אמרינן בגמרא דלמנורה בעינן כתית ולא הוי כתית אלא הראשון שבכל זית עכ"ל וא"כ מבואר דדעתו ז"ל דלענין נקי שניהם שוים רק דנפק"מ מטעם כתית וא"כ במנחות דלא בעינן כתית שניהם שוים ואיזה שירצה יביא וא"כ שפיר קמ"ל זה דמרישא לא ידעינן רק דכשרים למנחות אבל לא ידעינן דשניהם שוים לכתחלה נמי כן נראה לענ"ד בביאור דבריהם בזה. הר המוריה שם

⁹ שם הלכה י ויא

¹⁰ קצת משמע דבדרך חיוב קאמר שיש לו להביא מן היפה שאין למעלה ממנו וקשה דבפ"ז דמעשה הקרבנות הל' ד' כתב דמי שנדר שור או איל וכו' לא יביא כחוש ביותר ולא היפה השמן ביותר אלא הבינוני ואם הביא הכחוש יצא וצ"ל דהבא לכתחילה קאמר לכפיית יצרו לא מלצד החיוב גמור דהחיוב העיקרי אינו אלא הבינוני ולפ"ז מ"ש רבינו בראש הפרק שיביא מן המובחר היינו כלפי כפיית היצר לא בדרך חיוב ובס' עבודת ישראל ז"ל דף צ"ה ביאר דמן המובחר היינו בערך הכחוש. מעשה רקח שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

שנחלקו התנאים במה מפסיקים לדעת רבנן מפסיקים בהקטרת הקטורת ולדעת אבא שאול מפסיקים בזריקת דם התמיד.

נחלקו הראשונים הלכה כמו, דעת הרמב"ם ודעימיה¹¹ לפסוק כהמים ודעת הטור¹² ועימיה לפסוק כאבא שאול, והמנהג הרווח הוא כדעת הטור¹³, וכן בסידורים נסדר "אבי מסדר מערכה משמא דגמרא ואליבא דאבא שאול" ומשמע שפסקו כן להלכה, וכן דעת רש"י בסוגייתינו נראה כן¹⁴. ובדיעבד יותא לכו"ע בכל סדר¹⁵.

ולפיכך כל בוקר לפני תפילת שחרית לאחר שקראו פרשת התמיד טוב לומר אחריה סדר המערכה לפי נוסח זה של אביי ואליבא דאבא שאול¹⁶.

ומותר לומר "אביי הוה"¹⁷ מסדר סדר המערכה, בלא הפסק בין תיבת אביי להוה, אף על פי שנראה כאומר שם הוי"ה. ומכל מקום טוב יותר שיפסיק מעט בין תיבת אביי לתיבת הוה¹⁸.

לדעת הטור הנזכר הכהן הרביעי שבהיכל מדרשן את המנורה ומטיב את הנרות. שכל נר שכבה מסיר הפתילה והשמן שבתוכו ומקנחו ונותן לתוך כלי שהכניס בידו וכוז שמו. ומשים פתילות אחרות לתוכו. ושמן חצי לוג לכל נר. י"א שמדליקן זה מזה בלא אמצעי שמושך הפתילה עד שמדליקה

¹¹ הלכות תמידין ומוספין פרק ו הלכה ג וכן נראה דעת הסמ"ג קצב

¹² או"ח מח

¹³ ב"י שם

¹⁴ דפי' משמיה דגמרא שכל הישיבה דרבנן דבי מדרשא למדו כן, ולמה להו לשנות שלא כהלכה הלא יכולים ללמוד כהלכה. והרמב"ם ודעימיה אפשר דסבירא להו כפירוש הערוך (ערך גמר ג') שפירש משמיה דגמרא לא אמרה משום חכם אלא בסתם. פרישה

¹⁵ לקוטי הלכות יא:

¹⁶ "מאחר שמצאו העולם שאביי סידר הסדר אליבא דאבא שאול משמע דסבירא ליה דהכי הלכתא ולכן לא רצו לשנות הסדר ההוא" ב"י בטור שם. וכן סוגיא דעלמא לומר בכל יום המערכה שסידר אביי כשיטת אבא שאול וכמו שפסק הטור

¹⁷ בגמ' לפנינו לא גרסינן לתיבת "הוה", וכן הוא בטור ובית יוסף (סימן מח). אבל ברוב ככל הסידורים ישנה לתיבת הוה. גם בעין יעקב (יומא שם) איתא אביי הוה וכו'. וכן הוא בנגיד ומצוה (דף י). ובשלמי צבור (דף סב ע"ד). ובמנחת אהרן (כלל י' סימן יט).

¹⁸ ילקוט יוסף השכמת הבוקר סימן א – מהלכות השכמת הבוקר סעיף לו משו"ת יביע אומר חלק ה' סימן יא אות ז'. גם בשו"ת הלל אומר (או"ח סימן כב) כתב שאין בזה חשש. ע"ש טעמו. ועיין עוד בשו"ת ישיב יצחק חלק ג' (סימן ב').

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ומחזירה למקומה. וכל הפתילות שאסור להדליק בהן בשבת אסור להדליק בהם במקדש. וי"א שאין הדלקת נרות בבקר אלא מתקן הנרות הדולקות ומטיבן שידליקו היטב. והכבוי מתקנו שיהא מוכן להדלקת הערב.

ואח"כ שוחטין את התמיד¹⁹, והשני שעמד אחרי הזוכה בפס הוא שזכה בקבלת הדם ומקבל את דם התמיד.

ואח"כ זה שקבל את הדם זורקו שתי זריקות באלכסון מחצי המזבח ולמטה כדין עולת הבהמה. שתי מתנות שהן ד' בקרן מזרחית צפונית ובקרן מערבית דרומית. ושירי הדם היה שופך על יסוד הדרומי.

ולדעת הרמב"ם הנזכר אחר דישון המזבח זריקת הדם. ואחר שזורקין את הדם מטיב זה שבהיכל חמש נרות ויוצא הוא עם מי שדישן את המזבח מההיכל.

הכהנים שהלכו עם שוחט התמיד בבית המטבחים מפשיטין העולה ומנתחין אותה. לפי הסדר הנזכר, ונוטל הקרבים ונותנן לאהרן והולך ומדיחן במים אבל לא ביין ולא בשאר משקין וכל המימות כשרין.

והכהן החמישי שבפיים עד העשירי מעלים את האברים לכבש כנזכר הי"א מעלה סלת הנסכים. הי"ב מעלה החביתין. הי"ג מעלה היין לנסכים וכל אלה נותנים האברים מחצי כבש ולמטה לצד מערב, מולחים האברים שם בכבש וזורקין מלח על גבי הכבש ואפילו בשבת כדי שלא יחליקו.

אחר שעלו האברים לכבש מתכנסין הכהנים כלם ללשכת הגזית והממונה אומר להם ברכו ברכה אחת ופותחין אהבת עולם וקורין עשרת הדברות

¹⁹ וכ"ב התוס' ז"ל ביומא פ"ק (דרף י"ד) לה"מ פ"ו מתמידין ה"א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרה היומי

מסנת מנחות

וק"ש²⁰ ואמת ויציב ורצה ושים שלום²¹. ובשבת מוסיפין ברכה אחת משמר היוצא למשמר הנכנס²².

אחר כך מפיסין פיים שלישי, ואומר הממונה לכל הבית אב מי שלא זכה בקטרת כל ימיו יבא ויפיים, אח"כ מפיסין פיים רביעי חדשים עם ישנים מי מעלה אברים מן הכבש למזבח.

לדעת הטור שהטבת חמש הנרות קודם זריקת הדם, אחר זריקת הדם והעלאת אברים לכבש נכנס מי שזכה בדישון המנורה ומטיב ב' נרות המזרחיות.

ולדעת הרמב"ם הנזכר שדם התמיד קודם להטבת חמש הנרות, אחר הטבת חמש הנרות והעלאת אברים לכבש מקטיר את הקטורת להפסיק בין הטבה זו להטבת שתי נרות.

ולאחר הקטרת הקטורת מטיב את שתי הנרות. ונוטל הכוז שהניח שם ומשתחוה ויוצא.

וכל זה לכתחילה אך בדיעבד יוצא לכו"ע בכל מקרה²³.

²⁰ ואף על פי שהוא עדיין קודם הנין מ"מ לית לן בה. והכי תניא ביומא (לז): הקורא את שמע שחרית עם אנשי משמר ואנשי מעמד לא יצא ידי חובתו מפני שאנשי משמר מקדימין, שמפני שהעבודה מוטלת עליהם חיישינן שמא תמשך העבודה וימנעו מלקרות (רש"י), ואנשי מעמד מאחרין לקרות עד כלות עבודות התמיד (שם). ועיקרי העבודות מתחילין מהקטרת האימורין והאיברין, ולכן כשסידרו האיברין על כבש המזבח הולכין לק"ש ולתפלה. ערוך השולחן העתיד סעיף ט

²¹ זהו לדעת הרמב"ם אך דעת רש"י שאחר רצה אומרים ברכת כהנים, וקורין הפסוקים של ברכת כהנים בלא נשיאות כפים דנשיאת כפים היא אח"כ על הדוכן בגמר עבודת התמיד (רע"ב רפ"ה דתמיד)

²² וזו היא "מי ששכן את שמו בבית הזה הוא ישכן ביניכם אהבה ואחוה שלום ורעות"

²³ לקומי הלכות סוף פ"ג דתמיד ועיין במגן גיבורים שלמי גיבורים סימן מה "ולפע"ד נראה ליישב מנהג העולם דהנהגה לכאורה דברי רבינו ז"ל נראין כסותרין זה א"ז דהרי בפ"ג מתנו"מ הלכה י"ו כתב לא הי' מטיב כל הנרות בפעם אחת אלא מטיב חמשה נרות ומפסיק ועושין עבודה אחרת ואח"כ נכנס ומטיב השנים וכו' הרי דלא הקפיד דוקא להפסיק בקטורת ואף בשאר עבודה יכול להפסיק ובפ"ו הנ"ל פסק דמפסיק בקטורת ובחפוינו לא מצאנו לאחד מנושאי כליו שיתעוררו בזה ... מצד הסברא נראה שאינו רק מדרבנן וכן מצאנו מבואר בשו"ת הרשב"א ז"ל ח"א סימן ע"ט וס"י ש"ט הוא והשואל החכם מוה' ששת שם וכיון שכן ודאי דאין הפסק' הקטור' מעכבת דבכל עבודה סגי דעכ"פ מרגיש את העם ... ולכך בפ"ג דלא בא רק הורות משפט הנרות והטבתן שפיר נקט סתם דמפסיק בעבודה אחרת כיון דבאמת אין עיכוב בדבר ועיקר בא שם להורות דמפסיק ביניהם ולא בא ללמד סדר העבודה לכתחלה אבל בפ"ו שבא לסדר סדר עבודות התמיד כהלכתן שפיר כתב דיש להפסיק בקטורת דבאמת כן ראוי לעשות לכתחלה וז"ב ומעתה כיון דעכ"פ אף לרבנן אם הפסיק בדם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת מנחות

**ז. מאין היו מביאין את היין קדוחים ועטולין אלפא ליינ ...
אין מביאין לא מבית הזבלים ... ואם הביא כשר אין
מביאין הליסטיון ואם הביא כשר ... ישן ... מכשירין אין
מביאין לא מתוק ולא מעושן ולא מבושל ואם הביא פסול
ואין מביאין מן הדליות**

כבר התבאר במסכת ב"ב דף צז. שאלו הן היינות²⁴ הפסולין לגבי המזבח: המתוק בין שנתבשלו הענבין בחמה יותר מדאי ועי"ז היין מתוק מאד, ובין שהיין מתוק מאד מחמת הפירות עצמן,²⁵ שהיין הזה הוא גרוע ופסול לנסכים²⁶. והמעושן והמבושל באש או בשמש או שנשתנה טעמו בבישול²⁷.

יצא ואין בו עיכוב שפיר תפשו העולי העיקר כאביי שסידר אליבא דאבא שאול כיון דאין קפיד' בזה בדינא כנלפע"ד.

²⁴ רמב"ם הלכות איסורי מזבח פרק ו הלכה ט ופרק ז הלכה ב ז

²⁵ ועיין בה"ל ער"ב ד"ה ועל יין שהקשה ותמיהני דהרי מסיק שם ר"א במנחות פ"ז דהליסטיון דכשר בדיעבד לנסכים הוא משום דחוליא דשמשא לא מאיס ומתוק מחמת עצמו פסול משום דחוליא דפירי מאיס וכן פסק הרמב"ם בפ"ו מהלכות איסורי מזבח ואמאי כשר לקידוש במתוק מחמת עצמו דלא מיבעיא לדעת הרמב"ם דמבושל פסול לקידוש משום דפסול לנסכים בודאי גם בזה פסול ואפילו להמכשירין במבושל לקמן בס"ח הלא טעמם מבואר בהרא"ש והר"ן משום דס"ל דעי" הבישול אישתני למעליותא משא"כ במתוק מחמת עצמו הלא הטעם מבואר בגמרא דחוליא דפירי מאיס וא"כ בקידוש נמי לפסול.

²⁶ מ"ב ער"ב ה.

²⁷ קשה לי למה לא הזכיר רבינו ז"ל מ"ש בפרק המוכר פירות (דף צ"ב ב) יין כושי בורק הליסטיון של מרתף של צמוקים לא יביא ואם הביא כשר ולא הזכיר מכל אלו אלא הליסטיון לחוד ושתק מכל השאר גם שם קוסם מזוג מגולה ושל שמרים ושריחו רע לא יביא ואם הביא פסול ולא הזכיר מכל אלו אלא מגולה. לח"מ שם, ועיין אבהא"ז שם דבהני דלא יביא ואם הביא פסול לא השמיט הרמב"ם כלום דיין קוסם קיי"ל כר' יוחנן דמקדשין עליו וכן מנסכין אותו ע"ג המזבח וכן יין מזוג ובשל שמרים אם נתן ג' והוציא ד' כשר לנסך, ואם פחות מד' הא קיי"ל כרבנן דאחרים, ואפי' בפה"ג אין מברכין ואינו יין כלל, ולא השמיט אלא שריחו רע, ויש לומר דסמך על מה שכבר כתב בהל' א' שיהיו הנסכים תמימים שלא יביא נסכים לא מיין מעושן ולא סולת שהתליעה ולא יבלול בשמן שריחו או טעמו רע. והוא כבר יתא במנחות דף פ"ו דשל ריח רע אם הביא פסול, ואף דכאן בהל' זו כתב עוד המעושן והמבושל נראה דכפל במבושל דלא נימא דעלויי עלייה כמש"כ המ"מ בפכ"ט מהל' שבת דעת הראשונים דמקדשין עליו מטעם זה, לכן אשמעינן דכיון דנשתנה טעמו לא מהני מה דעלויי עלייה, אבל ריחו רע ודאי פסול, וסמך על מה שכבר כתב בהל' א' גבי שמן, רק דצריך ליישב מה שלא כתב כל הני דלא יביא ואם הביא כשר וכתב רק על הליסטיון.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

אבל יין שמחממין אותו בשמש²⁸ ולא נתנה בו טעם בישול, וכן יין צמוקין דהיינו שכותשים ענבים יבשים ונותנים עליהם מעט פחות²⁹ מפי ששה חלקים³⁰ מים³¹ ושורים אותם בהם ג' ימים ותוסס ונעשה יין, ויין מגיתו שלא שהה ארבעים יום³², ויין הדליות ויין כרם הנטוע בבית השלחין או בבית הזבלים, או יין גפנים שנזרע זרע ביניהן, או יין כרם שלא נעבד, כל אלו היינות לא יביא לכתחלה³³, ואם הביא כשר.

²⁸ בנמרא (דרף פ"ז) והא קתני רישא אין מביאין אליוסמן ואם הביא כשר אמר רבינא כרוך ותני רב אשי אמר חוליא דפירא לא מאיס חוליא דשמשא מאיס ומדברי רש"י נראה דגריס חוליא דפירא מאיס חוליא דשמשא לא מאיס והיא הנוסחא הנכונה ופירש רבינו בפי' המשנה אליוסמן מלשון שמש ר"ל שנותנים אותו בכדים תחת השמש עד שיתבשל ומה שכתב רבינו בכאן נראה שהוא מפרש שאליוסמן הוא שמחממין אותו בשמש ולא נתן בו טעם בישול אבל אם נתבשל בשמש עד שנשתנה מעמו כבישול דינו כמבושל באש. כס"מ שם. אמנם רש"י פ"י שם חוליא דשימשא היינו שנמתקו ע"י השמש וחוליא דפירא היינו שנמתקו מחמת עצמן יעו"ש היטיב. הר המוריה שם.

²⁹ כתב בספר בכור שור דלפי מה שמבואר לעיל בסימן ר"ד ס"ה בהג"ה דאחד משישה יין במים ודאי בטל ואין מברכין עליו בפה"ג אף בכאן צריך ליזהר ליתן צמוקים כ"כ במים עד שיהיו הצמוקים מעט יותר מאחד משישה נגד המים היינו, אם ששה חלקים מים וחלק אחד מלבר צמוקים דאל"ה תהיה הברכה לבטלה דלא עדיף מאלו היו כל הצמוקים יין וכתב דמשערין את גודל הצמוקים כמו שנתהו אחר שנפחו ע"י המים ולא כשעת נתינתן במים אבל ביד אפרים בסימן ר"ד מפקפק עליו בזה וכן בדרך החיים חולק עליו בפשימות בזה וסובר דמשערין הצמוקין כפי עת נתינתן למים ולא כפי נפיתתן אח"כ דנפיתתן הוא רק ע"י המים שנכנסו (בם). והנה יש פוסקים (עיין בחידושי ר' עקיבא איגר שהביא דמתשב"ץ מוכח שמקיל גם כן בזה, ופטעמו דסבירא לה דהצמוקים מהפך כח המים ליין ובכנסת הגדולה בשם תשובת הרא"ם שמקילין גם כן, והביאו בעולת תמיד, עיין שם, אבל בסוף דברי כנסת הגדולה סיים שזה תליא במחלוקת הרא"ש והרשב"א שהביאם הבית יוסף ביורה דעה סימן קכ"ג לענין יין מזוג, עיין שם) שסוברים דכ"ו שיש בו טעם יין יין מקרי מ"מ כל י"ש יזהר בזה דכבר נפסק ביו"ד סימן קל"ד ס"ה ולעיל בסימן ר"ד ס"ה בהג"ה דבטלו באחד משישה במים וסתם יין שלנו יש בו בודאי שיעור הזה ויוכל לקדש עליו. מ"ב שם טז

³⁰ הנה לבאורה היה לנו לשער ששה פעמים מים נגד לחלוחית היוצא מהם ולא נגד כל הצמוקים ואפשר מפני שלא ידעין כמה נפק מיניה סמכו להקל לשער כאלו היה כל גופם יין ודחק אח"כ מצאתי בתשובות משכנות יעקב סימן צ"ו שדעתו באמת להחמיר לשער נגד לחלוחית היוצא מהם ולא נגד כל הצמוקים. והנה דרשתי את עושי היין ולפי מה שהציעו לפני אופן עשייתן יש בסתם יין שיעור הזה ויותר אף לפי מה שכתב בעל דה"ח דמשערין את הצמוקים כפי שעת נתינתן במים ולא אחר שנתנפחו. בה"ל שם ד"ה מקדשין

³¹ ומכל מקום נראה דאם הוא חמר מדינה שם, שמזינת הכל הוא באופן זה, יוכל לקדש עליו בשחרית, דלא גרע משאר משקין דעלמא, אך לא יברך עליו בורא פרי הגפן, וכדמוכח לעיל בר"ד בהג"ה שם, דאף אם הדרך למזוג כך לא מהני לענין ברכת בורא פרי הגפן. שער הציון שם כו

³² דלגבי ניסוך המזבח צריך לכתחילה שיהיה יין הראוי להשתכר בו וכמו שאמר הכתוב "הסך נסך שכר"

³³ במשנה לא נזכר שם כלל אי הביא בדיעבד בין להכשר בין לפסול ועיין בתוספתא דמנחות פ"ט וז"ל אין מביאין לא מן הכדמת ולא מן הדלית וכו' יעו"ש ולא ידעתי מהו הכדמת. הר המוריה שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

ויין צמוקים אינו כשר אלא כשיוצא מהם קצת לחלוחית בלא שרייה כשמעצרים אותם³⁴. אבל אם אינו יוצא מהם שום לחלוחית אף אם ידרכום ברגל או יעצרום בקורה, אלא ע"י שרייה בלבד, אין מקדשים עליו ואפילו בורא פרי הגפן אין מברכים עליו³⁵.

ומאימתי מביא מאחר מ' יום לדריכתו עד שתי שנים או יתר מעט, ואם הביא יין ישן מכמה שנים הרי זה כשר³⁶, והוא שלא יפסד טעמו.

בזמן המקדש, מביאין יין מהישובים קרחיין והלוטיין³⁷.

ח. אלא מן הרגליות ומן הכרמים העבודין ולא כונסין אותו בחצבין גדולים אלא בחביות קטנות ואינו ממלא את החבית עד פיה כדי שיהא ריחו נודף אינו מביא מפיה מפני

היין מביא³⁸ ענבים מן הרגליות כלומר גפנים נמוכים מן הכרמים העבודים פעמים בשנה, ומיד לאחר הבצירה דורך וכונסין אותו בחביות קטנות³⁹, ואין מניחין אותן אחת אחת ולא שתיים שתיים אלא שלש שלש, ואינו ממלא את החבית עד פיה⁴⁰ כדי שיהיה ריחו נודף.

³⁴ שאותו הלחלוחית הוא שנכנס במים ע"י שרייה ומהפכם ליין

³⁵ שו"ע הרב ער"ב זומ"ב יז

³⁶ משמע לרבינו דע"כ לא פליג ת"ק על רבי אלא בבן שתי שנים או יותר מעט אבל במיושן יותר לתנא קמא נמי לכתחלה לא יביא בס"מ שם

³⁷ לפנינו הגירסא קדוחים ועטולין יעו"ש ובמשניות הגירסא קרותים והטולין יעו"ש ושם איתא עוד שניה להן בית רימה ובית לבן בהר וכפר סגנה בבקעה יעו"ש היטיב

³⁸ רמב"ם שם הלכה ו

³⁹ להלן דף פז מבואר שכונסין בחביות כדיות ולודיות ובינונית ומבואר שם דבבינונית היו כונסין אותו וכן הוא בתוספתא שם פ"ט איתא וז"ל לא היו בוצרין ענבים וכורמין אותם אלא בוצרין אותן ודורכין אותן מיד ולא היו כונסין אותן לא בחצבין גדולים ולא בחביות קטנות אלא בכדיות בינונית עכ"ל ולכאורה צ"ע דברי רבינו שהוא נגד הש"ס והתוספתא. ואולי רבינו מפרש שמאי דאיתא בש"ס חביות כדיות ולודיות ובינונית הוא פי' על הצבין גדולים שבמשנה ולפי' אין כונסים רק בקטנות וכפשטא דלישנא דמתניתין וההוא דתוספתא פליגא ופסק כסתם משנתינו וכפי שנתפרש בש"ס וק"ל. הר המוריה שם.

⁴⁰ ובתוספתא שם פ"ט איתא וז"ל ואינו ממלא חבית על פיה אלא שתי ידות בה כדי שיהא ריחה נודף עכ"ל ורבינו לא הזכיר זה. הר המוריה שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

יין לניסוך⁴¹ בבית המקדש אינו מביא לא מפי החבית מפני הקמחין העולה על פני היין, ולא משוליה מפני השמרים, אלא משלישה שהוא מאמצעה של אמצעית⁴².

אולם למרות שי"א שאין מקדשין אלא על היין הראוי לנסך על גבי המזבח⁴³, כיון שאם הביא כשר לנסכים לקידוש לכתחלה נמי כשר⁴⁴, לפיכך מקדשים⁴⁵ על יין שבפי חבית אף על פי שיש בו קמחין כלומר נקודות לבנות בפי החבית⁴⁶, ובלבר שיסננו תחלה להעביר הקמחין אם אפשר לו⁴⁷.

ומכל מקום אם יש עליו קרום לבן אין מקדשים עליו לפי שמן הסתם כבר פג בו טעמו ונעשה חומץ, ואם הסיר הקרום אין להחמיר⁴⁸, ותלוי בחוש הראות שאם אנו רואין שנתחמץ לכ"ע אין מקדשין עליו ואין מברכין עליו פה"ג, ואם טעמיה חמרא מסננין אותו והוא כשר⁴⁹.

ומכל מקום⁵⁰ מצוה מן המובהר לברור יין טוב לקדש עליו.

⁴¹ רמב"ם הלכות איסורי מזבח פרק ז הלכה ו

⁴² נראה מדברי רבינו ז"ל שהוא גורס שלא כדברי רש"י ז"ל וזו היא נירסתו בברייתא כלשון שהוא הזכיר והוא מפרש שמשים שלש חביות זו על גב זו והאמצעית היא המשובחת ששמור יינה יותר וזהו שאמר לקמן ומאמצעה של אמצעית כלומר מהחבית הממוצעת שלמעלה ממנה יש חבית ולמטה ממנה חבית אחרת. לח"מ שם.

⁴³ ויש חולקים שלא נאמר היין הראוי לנסך על גבי המזבח אלא להוציא יין שריחו רע או מגולה או מבושל שאין מקדשין על אחד מהן כמו שיבואר להלן בעוה"י.

⁴⁴ ב"י או"ח ערב

⁴⁵ שו"ע ונו"כ ערב ג

⁴⁶ היינו יין גמור דריחיה חמרא וטעמיה חמרא ובפי החבית בלחוד יש בו קמחין. כף החיים שם כ
⁴⁷ לשון שו"ע הרב שם ג ובמחבר לא הזכיר שצריך לסננו, אולם בב"י כתב כתוב בארחות חיים (הל' קידוש אות כב) בתוספות אוסר לקידוש יין שמעלה קמחין אם אי אפשר לסננו שלא ישארו בו קמחין, וברמ"א כאן כתב "ויש אוסרין לקדש עליו אלא יסננו תחלה להעביר הקמחין". ומשמע שאם לא יסננו אין לקדש עליו, וכ"כ בלבוש כאן "ואם אי אפשר לסננו עד שלא ישארו בו קמחין פסול לקדש עליו, וטעם כולם משום הקריבהו נא לפחתך וגו'". אולם בערך לחם למהריק"ש כתב וטוב לסננו קודם, וכן עיין בנחלת צבי שהקשה על הארחות חיים הרמ"א והלבוש דבריהם תמוהים לי הלא בש"ס בהדיא התירו, וליכא למימר דעל גבי המזבח נמי אם הביאו אינו כשר אלא א"כ סיננו, דהא כיון שסיננו למה לא יהא מותר לנסך בו אפילו לכתחילה, ובעיני זה הקשה בא"ר, ואולי בדוחק יש לחלק שאם עלו בו מעט קמחים שאפשר לסננם בדיעבד כשר גם ללא סינון כיון שעיקרו יין ואינו מאוס כל כך אך אם אי אפשר לסננו מהמת ריבוי הקמחים הרי הוא מאוב ואף הדיעבד פסול וזהו שכתבו "אי אפשר לסננו עד שלא ישארו בו קמחין".

⁴⁸ מ"ב שם ז

⁴⁹ כף החיים שם

⁵⁰ מ"ב שם ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת מנחות

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

